

Ю

ЮВЕНАЛІЙ (КАРЮКОВ Григорій Іванович) [рос. Ювеналий (Карюков Григорий Иванович)] (1816–31.12.1882 [12.01.1883]), єпископ РПЦ, випускник КДА – церк. діяч і педагог.

Нар. у посаді Крюкові Кременчуцького пов. Полтав. губ. (нині – правобережна частина м. Кременчука Полтав. обл.) у сім'ї священика. Після закінчення духовної семінарії в м. Катеринославі (1833–39; з 2016 – м. Дніпро) одружився і був рукопокладений у сан священика Крюківської Свято-Покровської церкви (02.05.1840). Поховавши дружину, яка померла під час пологів, переїхав до Полтави, де 24.08.1841 обійняв посаду вчителя Полтав. ДУ. Викладацьку роботу поєднував із пастирським служінням у Полтав. кадетському корпусі (13.09.1841–12.04.1842).

У серпні 1842 вступив на 2-й курс КДА, яку закінчив у 1845, здобувши ступ. магістра богослов'я і словесних наук (ухвалу Конференції КДА від 08.07.1845 затверджено Св. Синодом 13–22.11.1846; рукопис випускного твору Ю. «О вере оправдывающей» зберігається у ІР НБУВ). У студентські роки прийняв чернечий постриг (12.02.1844).

З 01.09.1845 в сані ієромонаха обіймав посаду викладача і помічника ректора по класу богослов. наук Катериносл. ДС; у 1846–51 неодноразово виконував також обов'язки інспектора; був членом семінарського Правління (23.12.1847–08.01.1848).

З 29.09.1851 переведений на посаду інспектора і професора логіки та психології Кишинівської ДС. З 12.07.1852 викладав богослов. дисципліни (гомилетику, викривальне і моральне богослов'я) та був помічником ректора. Одночасно з 01.04.1853 служив настоятелем Гінкульського Преподобно-Па-

раскевіївського жін. монастиря (нині – жін. монастир Хинку побл. с. Бурсук Ниспоренського р-ну Республіки Молдова); з 12.04.1853 – у сані ігумена. У 1855–56 – цензор катехізичних повчань священників Кишинева.

19.10.1856 переведений на посаду інспектора і професора Астраханської ДС. З 15.05.1857 – настоятель Астраханського Йоано-Предтеченського чол. монастиря.

Упродовж майже 10-річної служби на посаді ректора і професора богослов. наук Нижегородської ДС (з 30.11.1858; з 25.12.1858 – у сані архімандрита) чимало сприяв піднесенню її матеріального стану і навчально-виховної діяльності, виявивши видатні організаторські здібності. Одночасно обіймав посаду настоятеля Нижегородського Благовіщенського чол. монастиря (31.06.1859–04.12.1867). Був членом Нижегородської духовної консисторії (13.04.1859–16.12.1867) та цензором проповідей ученого духовенства (07.10.1859–16.12.1867). З 05.02.1864 – цензор ж-лу «Нижегородские епархиальные ведомости». З 16.11.1866 до 07.07.1867 перебував у С.-Петербурзі, куди був викликаний (згідно із чергою) для звершення священнослужіння і проповідування. Після реформи Нижегородської ДС за статутом 1867 викладав осн. богослов'я (1867–68 навч. рік).

21.08.1868 призначений єпископом Михайловським, вікарієм Рязанської єпархії (хіротонію звершено 06.10.1868). З 16.08.1871 – єпископ Архангельський і Холмогорський. Брав активну участь у діяльності благодійних організацій і установ Архангельська: був віце-президентом губернського тюремного ком-ту (з 06.11.1871); почесним попечителем жін. тов-ва піклування про бідних (з 15.01.1872); почесним дійсним членом Тов-

ва надання допомоги під час корабельних аварій (з 21.04.1872); почесним членом губернського стат. ком-ту (10.05.1873); пожиттєвим членом Тов-ва сприяння рос. торговому мореплавству (з 13.12.1875). 10.01.1877 був призначений єпископом Орловським і Севським. Орловську каф-ру обіймав до кінця життя.

Протягом багаторічного духовного служіння отримав численні церк. і держ. відзнаки, у т. ч. ордени Св. Анни 2-го ступ. (13.04.1863), 2 ступ. із імп. короною (26.03.1866) та 1-го ступ. (01.04.1879); Св. Володимира 3-го ступ. (12.04.1870).

У пам'яті сучасників закарбувався енергійним і відповідальним церк. адміністратором, який піклувався про піднесення як матеріально-екон. стану підпорядкованих йому епархій, так і морально-реліг. життя духовенства і парафіян. Однак практиковані Ю. жорсткі засоби впливу на несумлінних кліриків (заборона у священнослужінні або переведення на ін. місце служби, що відбилось у приказці: «при Ювеналии священник засыпает в Орле, а просыпается в Мценске») і подекуди поспішні рішення викликали ремствування духовенства та спричиняли їхнє оскарження у Св. Синоді. Разом із тим, суворість і вимогливість Ю. до підлеглих урівноважувалась особистою скромністю, байдужістю до марнославства та розкошів, активною і систематичною благодійницькою діяльністю.

Помер у м. Орлі після тривалої серцевої хвороби на 66-му році життя. Був похований у архієрейській усипальниці храму Успіння Пресвятої Богородиці Свято-Успенського Орловського чол. монастиря. Поховання сплюндровано і пограбовано у 1920-х. У 1980 знищено і самий храм, а на його місці збудовано автостоянку. Останки з архієрейської усипальниці (у т. ч. Ю. та єпископів *Полікарпа (Радкевича)* й *Іринія (Орди)*) було віднайдене у 1994 та перепоховано на території монастиря (нині відновлений) біля стіни новоозведеного Свято-Троїцького собору.

Арх.: ІР НБУВ. – Ф 175. – № 1538; Ф. 304. – Дис. 34; ЦДІАУК. – Ф. 711. – Оп. 2. – Спр. 4096, 5153.

Опубл. дж.: Указ Святейшого Правительствующего Синода от 10 января 1877 года за № 41 о бытии епископу Орловскому Макарию епископом Архангельским и Холмогорским, а епископу Архангельскому Ювеналию епископом Орловским и Севским // Орловские Ев. – 1877. – № 3. – Отд. офиц. – С. 129–130; Краткие сведения об иерархах Всероссийской Церкви, бывших на службе в Астраханской духовной семинарии или воспитывавшихся в ней (Материалы для истории Астраханской духовной семинарии) // Астраханские Ев. – 1898. – № 14. – Отд. неофиц. – С. 596; Преосвященный Ювеналий, епископ Орловский и Севский (некролог) // Орловские Ев. – 1883. – № 2. – Отд. неофиц. – С. 97–109; *Богданов А., прот.* Слово при погребении преосвященнейшего Ювеналия, епископа Орловского и Севского. 1883 г. Января 3 дня // Там само. – С. 109–114; Кончина двух преосвященных, бывших в должностях начальников Астраханской духовной семинарии // Астраханские Ев. – 1883. – № 2. – Отд. неофиц. – С. 32; Преосвященный Ювеналий, епископ Орловско-Севский // Моск-ЦВед. – 1883. – № 4. – С. 67–68; Акты и документы, относящиеся к истории Киевской Академии. – Отд. III (1796–1869 гг.). – Т. 5 (1823–1869 гг.) / с предисл., введ. и прим. проф. прот. Ф. И. Титова. – К., 1915. – С. 455, 506, 666.

Літ.: *Языков Д. Д.* Обзор жизни и трудов покойных русских писателей. – Вып. 2. – СПб., 1885. – С. 57; *Пясецкий Г. М.* История Орловской епархии и описание церквей, приходов и монастырей. – Орел, 1899. – С. 1007–1013; *Тихов А. И.* Краткая памятная историческая записка Нижегородской духовной семинарии // Нижегородские Ев. – 1905. – № 4. – Ч. неофиц. – С. 160–164; *Пархомович А. М.* Список ректоров и инспекторов Кишиневской духовной семинарии за время столетнего (с 31 января 1813 г.) существования ее // Кишиневские Ев. – 1911. – № 25. – Отд. неофиц. – С. 949–950; *Н. Стр.* Ювеналий (Карюков), епископ Орловский и Севский // РБС. – Т. : Шапов – Юшневский. – СПб., 1912. – С. 310–311; *Павловский И. Ф.* Полтавцы : Иерархи, государственные и общественные деятели и благотворители. – Полтава, 1914. – С. 291.

М. Л. Ткачук

ЮДЕНИЧ Віктор Іванович [рос. Юденич Виктор Иванович] (31.01[12.02].1889–1948), випускник КДА – географ, освітянський діяч.

Нар. у с. Прісно Рогачовського пов. Могильовської губ. (нині – Ветковського р-ну Гомельської обл. Республіки Білорусь) у сім'ї священника. Після закінчення Могильовської ДС (1905–09) навчався у КДА (1909–13). Наприкінці академ. курсу захис-